

Rut Inledning

Två böcker i Bibeln är namngivna efter kvinnor, Ester och Rut. Båda böckerna beskriver äktenskap mellan en jude och en icke-jude. Ester var en judisk kvinna som gifte sig med den persiske kungen Ahasverus. Den moabitiska Rut gifter sig med Boas, en framträdande judisk man. En annan likhet är att båda kvinnorna har en speciell plats i Guds plan. Gud använde Ester för att rädda det judiska folket från att bli utplånat. Rut har en viktig roll i den messianska genealogin, hennes barnbarnsbarn är David som finns med i Jesu släkttavla, se Matt 1:5.

Det finns också likheter med Jobs bok där mänskligt lidande och tragedi speglas utifrån en mans perspektiv. Här i Ruts bok är det flera kvinnors öden som skildras. Två av de mest utsatta grupperna vid den här tiden var änkor och utlänningar. Noomi är en äldre änka, och Rut är både änka och utlänning. Boken har ett lyckligt slut, och det beror på tre faktorer:

1. Gud har gett instruktioner i Mose lag för att ta hand om dessa utsatta grupper.
2. Det fanns människor som hade ett gott hjärta och följde dessa lagar under den här perioden.
3. Gud i sin omsorg ordnade så att rätt personer fanns på rätt plats i rätt tid.

Eftersom boken har många detaljer kring vårens skördar läses den bland judarna vid skördehögtiden Shavuot, veckohögtiden på våren som vi kallar pingst, se Rut 2:23.

Rut är en bok om nåd. Det hebreiska ordet ”chesed” används tre gånger, se Rut 1:8; 2:20; 3:10. Ordet är rikt och beskriver kärlek, genuin godhet och trofasthet som går längre än vad som behövs. Bakom alla små detaljer i boken anas också Guds stora frälsningsplan och den Gud som är kärlek. I boken kan vi följa en kedja av händelser som leder till något större än någon kunnat ana. Vem kunde tro att en hednisk kvinna skulle få bli en del i det messianska hoppet? Här är några exempel på ”chesed”:

- Rut vägrar överge änkan Noomi och följer med henne, trots att hon inte behövde det.
- Boas går längre än vad som krävs för att hjälpa Rut och Noomi.
- Noomi hjälper Rut att träffa Boas.
- Boas innesluter både Noomi och Rut i sin omsorg.
- Boas gifter sig med Rut, även om han inte behövt göra det.
- En rad av händelser leder till att David föds, och slutligen – Messias!

Rut är inte bara en spännande historisk skildring av två kvinnors livsöden, utan också en profetisk bok. Boken avslutas med en släkttavla där det sista namnet är David – det centrala namnet i den messianska släkttavlan! Boas fungerar som en återlösare, hebreiska ”Goel”, och har många paralleller med Jesus. Boas var

från Betlehem av Juda stam precis som Jesus, se Mika 5:2. Bara Gud kan betala lösensumman, därför sände han sin egen son som betalade priset med sitt blod, se Joh 1:29; Apg 20:28. När Johannes i Bibelns sista bok får blicka in i framtiden så är det lejonet av Juda stam som återlöser hela jorden, se Upp 5:1-5.

Det finns även en fin typologi i de två kvinnor som är bokens huvudpersoner, judiska Noomi och den moabitiska Rut. De är båda änkor och i behov av en återlösare. Rut som är en hedning, får inympas i Guds folk som ett resultat av Noomis exil. Församlingen, som mestadels består av hedningar, fick komma till Gud genom att Israel gick i exil i den så kallade diasporan. Det finns en fin harmoni mellan dessa två kvinnor. Rut ersätter inte Noomi, istället blir båda kvinnorna återlösta, och de har ett så nära vänskapsband att Ruts son kallas Noomis son. Här finns inte rum för någon ersättningsteologi där församlingen ersätter Israel. Boken är en mönsterbild för Guds frälsningsplan för både judarna och hedningarna, se Rom 9-11.

Den närmste återlösaren namnges inte. I motsats till Boas, som representerar Jesus och visar kärlek mot Rut, har denne man inget intresse för kvinnorna, han är bara ute efter deras mark. Hade Rut inte vädjat till Boas skulle den närmsta återlösaren fortsatt haft Rut och Noomi under sitt slaveri. En del ser honom som en bild på den mänskliga naturen, oförmögen att frälsa, se Ps 49:8-10. I ljuset av Bibelns stora budskap är han en passande bild

på den här världens härskare, djävulen, som har människor i sitt våld, se Matt 4:8-9; Joh 8:44; 12:31; 2 Kor 4:4; 1 Joh 5:19. Han står i kontrast till Boas som visar sann kärlek mot Rut och Noomi och gör allt för att återlösa dem, se Apg 10:38; Heb 12:2.

Det går också se den helige Ande i den icke namngivne tjänaren som presenterar Rut för Boas, se Rut 2:5-6. Även förskottsbetalningen med sex mått korn, se Rut 3:17, för tankarna till pingstdagen och högtiden Shavuot, se 2 Mos 34:22; Apg 2:1-3; Ef 1:14.

Ruts bok är församlingens bok i GT. Hela berättelsen är en profetisk framställning om hur Gud har planerat hela världens frälsning, både judarnas och hedningarnas. Sammanfattningsvis går det att se följande profetiska roller:

- Boas – Jesus
- Noomi – Israel
- Rut – hedningarna som blir frälsta
- Orpa – hedningarna som förkastar frälsningen
- Boas icke namngivna tjänare – Den Helige Ande
- Den närmaste, icke namngivna, återlösaren – djävulen
- Elimelek – Guds ursprungliga tanke för människan
- Mahlon – den sjuka människan som behöver en återlösare
- Kiljon – den klena människan som inte vill bli återlöst

Boken skildrar även behovet av omvändelse och tro, se Heb 6:1. Både Noomi och Rut var i ett

främmande land med främmande gudar, men vände tillbaka hem. Rut lämnar Moab helt när hon säger till Noomi ”ditt folk är mitt folk och din Gud är min Gud”, se Rut 1:16. I och med det valde hon att följa Israels Gud och aldrig ha några andra gudar jämte honom, se 2 Mos 20:3. Hon blev inympad i Israels släkte. Hon var gift med Noomis son, men de hade bott i Moab. Nu lämnar hon det sista bakom sig och dedikerar sig till sitt nya liv och resten av boken visar hur hon underordnar sig Israels lag och följer den. Detta är en vacker bild av vad omvändelse innebär. Alla har möjlighet att bli inympade i Israel, det utvalda folket, genom att bli ett med Jesus. Men, för att det ska vara möjligt krävs en omvändelse, dvs. att helt lämna det som har varit, släppa taget om alla avgudar.

Även platserna är symboliskt laddade. Tröskplatsen, där kapitel 3 utspelar sig, är ofta en bild på dom i Bibeln, se Hos 13:3; Ps 1:4. Johannes döparen refererar till hur Jesus en dag ska rensa sin tröskplats och skilja mellan agnarna och vetet, se Matt 3:12. När Rut lägger sig vid Boas fötter agerar hon i tro. Hon har förstått att Boas är en god man och böjer sig ödmjukt och villigt under honom. Messias är världens frälsare och återlösare, se 1 Joh 4:14; Ps 19:15. Något som Job förstått när han sade: ”jag vet att min återlösare lever”, se Job 19:25.

Skriven: Omkring 1000 – 800 f.Kr. David regerade ca 1010-970 f.Kr. och nämns vid namn, se Rut 4:17, 22. Författaren förklarar äldre traditioner om sandalens betydelse vid en

affärsuppgörelse, se Rut 4:7, vilket indikerar att boken är skriven senare än när händelserna utspelar sig.

Berör tidsperioden: Domartiden, 1375 – 1050 f.Kr. Troligtvis omkring 1100-talet då Jefta och Simson var domare, se Dom 10-12

Författare: Okänd, enligt judisk tradition domaren och profeten Samuel under tidigt 1000-tal f.Kr. sedan han smort David till kung. David nämns i Rut 4:17 som kulmen på berättelsen om Rut. Davids son Salomo nämns inte, vilket tyder på att författaren kan varit samtida med David och då i början av hans regeringsperiod. David var 30 år när han blev kung, och regerade i 40 år under perioden 1010-970 f.Kr., se 2 Sam 5:4.

Struktur:

Introduktion – 1:1-5

Akt 1. Tillbaka till Betlehem – kap 1

Akt 2. Rut möter Boas – kap 2

Akt 3. Tröskplatsen – kap 3

Akt 4. Boas återlöser Rut – kap 4

Avslutning – släkttavla

Introduktion

Till Moab

¹ På den tiden när domarna [*judiska folkets andliga och militära ledare, se Dom 2:16*] regerade blev det svält i landet.

[Domartiden är en omkring 300 år lång period i judarnas historia, efter ökenvandringen och innan monarkin. Det är en mörk tid i Israels historia. Det råder anarki, med inbördes

strider mellan de tolv stammarna men också med grannländerna.]

Då gav sig en man i väg från Betlehem i Juda med sin hustru och sina båda söner för att bo en tid i Moabs land. ² Mannen hette Elimelek, hans hustru Noomi och hans båda söner Mahlon och Kiljon. [*Elimeleks namn betyder: "min Gud är kung"; Noomi "välbehag/den ljuva"; sönerna "sjuklig" och "bräcklig/vekling".*] Familjen var efratiter från Betlehem i Juda. [*Efrata var ett område kring Betlehem, se 1 Mos 35:19; 1 Sam 17:12; Mika 5:2.*] De kom till Moabs land och stannade där.

[Första kapitlet börjar och slutar i den lilla staden Betlehem i Juda. Det är en nästan ironisk poäng att det är hungersnöd i Bet-lechem, på hebreiska "brödhuset". Den naturliga orsaken till hungersnöden var troligtvis flera år med torka och uteblivna skördar. Ur ett teologiskt perspektiv fanns också andliga orsaker. Israels folk hade övergett Gud och hängett sig åt avgudar, och en konsekvens av detta var att Guds beskyddande hand lämnade folket, se 3 Mos 26:18-20; 5 Mos 28:23-24.

Moab ligger öster om Döda havet, se 1 Mos 19:37; 4 Mos 31:12. Bara någon generation tidigare hade israeliterna varit i strid med Moab, se Dom 3:12. Beslutet att bege sig till Moab, och inte till sina judiska bröder öster om Jordanfloden, kan beskriva det andliga avfallet. Giftermål med moabitiska kvinnor var inte förbjudet, men ingen

moabit, eller hans söner till tionde generationen, tilläts upptas i Herrens församling, se 5 Mos 23:3-6. Anledningen var folkets ursprung, incestrelationen mellan Lot och hans äldsta dotter, se 1 Mos 19:33. Vidare var det Moabiterna som betalade för att Bileam skulle förbanna Israel, se 4 Mos 22:4-6.]

³ *[Ganska snart efter flytten till Moab drabbades Noomi av sorg.]* Noomis man Elimelek dog, och hon blev ensam kvar med sina båda söner. *[Drömmen om ett bättre liv gick i spillror. Att behöva bli begravd utanför sitt hemland var en vanära och ansågs som ett straff, se 3 Mos 26:36; Amos 7:17.]* ⁴ *Sönerna gifte sig med kvinnor från Moab. Den ena hette Orpa [som betyder "gasell", härstammar från hebreiska ordet för "nacke" och "styvnickad", hon gifte sig med Kiljon] och den andra hette Rut [som betyder "vänskap" gifte sig med Mahlon, se Rut 4:10]. De bodde där i omkring 10 år.* ⁵ *Så dog även både Mahlon och Kiljon, och kvinnan [Noomi] blev ensam utan sina små pojkar och sin man.*

[I vers 1-3 har hebreiska ordet "ben" för söner använts. Här används däremot "yeled", som används om bäbisar och små barn. Ordvalet och ordföljden förstärker tragiken. Även om hennes söner var vuxna män, var de hennes älskade små pojkar.]

Tillbaka till Betlehem

⁶ *Noomi, tillsammans med sina svärdöttrar, stod upp (bestämde sig) för att vända hem från*

Moabs slättland. För hon hade hört i Moab att Herren (*Jahve*) hade tagit sig an sitt folk och gett dem bröd (*hebreiska "lechem"*). [*Betlehem var återigen en "brödstad"*.] ⁷ Tillsammans med sina två svärdöttrar begav hon sig i väg från den plats hon bott på. De började vandringen tillbaka till Juda land. [*En sträcka på 8 mil, tar 1-2 veckor att gå till fots.*]

[Hittills har det inte varit några dialoger i beskrivningen. Nu följer tre sektioner där Ruts roll blir mer och mer framträdande.]

Noomi försöker övertala svärdöttrarna

⁸ [*Efter en tid, troligtvis när de närmar sig gränsen till Israel i Jordandalen, inleder Noomi en dialog.*] Noomi sade till sina svärdöttrar: "Vänd om, gå hem till era mödrars hem. [*Ni har följt med mig tillräckligt långt nu.*] Må Herren (*Jahve*) visa er nåd (*kärleksfull omsorg, trofast kärlek*) på samma sätt som ni har gjort mot mina döda [*plural, min make och mina två söner*] och mig. [*Här är första gången bokens nyckelord, hebreiska "chesed", används. Subjektet är Herren, det är han som är nåden och den trofasta omsorgsfulla kärlekens ursprung. Se även Rut 2:20; 3:10.*] ⁹ Må Herren (*Jahve*) ge er trygghet i ett nytt hem med varsin ny make." Sedan kysste hon dem.

De brast ut i gråt ¹⁰ och sade till henne: "Nej, vi vill följa med dig tillbaka till ditt folk."

Noomi gör ett andra övertalningsförsök

11 Men Noomi svarade: ”Vänd tillbaka, mina döttrar. Varför skulle ni följa med mig? [*Var realistiska.*] Jag kan inte längre få några söner som skulle kunna bli era män. 12 Vänd tillbaka, mina döttrar, och gå hem. Jag är för gammal för att gifta om mig. Även om jag intalade mig själv att det fanns hopp [*om att få fler barn*] och skulle bli gift ikväll och dessutom födde söner, 13 skulle ni då vänta på att de blev vuxna? Skulle ni förbli ogifta så länge? Nej, mina döttrar, följ inte med mig. Mitt öde är så bittert att dela [*änka i ett okänt land, fattigdom*], för Herrens hand har drabbat mig.”

14 Då brast de ut i gråt igen. Sedan kysste Orpa sin svärmor farväl [*och begav sig tillbaka*], men Rut höll sig nära (*tätt intill, ordagrant ”klängde sig fast vid, var ihopklistrad med”*) Noomi.

[Ruts bok används som mall när någon vill konvertera till judendomen. Vissa rabbiner avvisar den som vill konvertera flera gånger för att pröva genuiniteten i beslutet. Det finns också paralleller med hur Jesus uppmanar den som vill bli hans lärjunge att beräkna kostnaden, se Luk 14:25-33. Det är intressant att betydelsen av Orpas namn är gasell och styvnackad. Gasellen vill leva ett fritt liv utan någon som har synpunkter på vart hon går och styvnackad är ett uttryck som återkommer när Gud beskriver dem som är upproriska mot honom, se 2 Mos 33:3.]

Rut vägrar att lämna

15 Noomi sade till Rut: ”Se, din svägerska har vänt tillbaka till sitt folk och sin gud. *[Moabiter-nas gud var Kemosh, se 1 Kung 11:33; Jer 48:46.]* Följ med din svägerska tillbaka hem du också.”

16 Men Rut svarade:

”Försök inte övertala mig att överge dig, att vända tillbaka, bort från dig!

För dit du går, vill jag gå,
och där du bor, där vill jag bo.

Ditt folk ska bli mitt folk,
och din Gud (*Elohim*) min Gud (*Elohim*).

17 Där du dör, där *[på den platsen, i landet Israel]*
vill också jag dö
och där vill jag bli begravnen.

Låt Herren (*Jahve*) göra likadant *[straffa mig hårt]* och även mer,
om något annat än döden skulle skilja mig från dig.”

[Vi har hört Rut och Orpas unisona röst i vers 10, men nu för första gången talar Rut själv. Dessa ord är några av de mest välkända uttalandena i GT. De beskriver hennes mod, omsorg och trofasta kärlek på ett vackert och poetiskt sätt. Hennes svar består av tre huvuddelar: en vädjan till Noomi att inte övertala henne att ändra sig, en trefaldig kungörelse om hennes löfte till Noomi och en avslutande ed där hon kallar Gud

som vittne. Strukturellt består stycket av fem tvåparsrader som formar en kiasm. Vers 16a och 17b ramar in stycket. Båda satserna sker inför ett vittne, den första inför Noomi och den sista inför Gud. I nästa steg balanseras vers 16b med 17a. Här formars en motsats mellan liv och död; där Noomi bor och lever, där vill också Rut bo och leva; och där Noomi dör, där vill också Rut dö och bli begravnen. Den centrala versen, och kiasmens höjdpunkt finns i vers 16c; Israels Gud ska också bli Ruts Gud!]

¹⁸ När Noomi förstod att Rut var helt övertygad i sitt beslut att följa med henne, slutade hon att försöka övertala henne. ¹⁹ Så de två kvinnorna gick tillsammans hela vägen till Betlehem.

När de kom fram blev folket i hela staden överraskade. Kvinnorna sade: "Kan det vara Noomi?" [*I bokens epilög återkommer kvinnorna från Betlehem igen, se Rut 4:14-15.*]

²⁰ "Kalla mig inte Noomi ["välbehag", "den ljuva"], utan kalla mig Mara ["den bittra"], för den Väldige (Allsmäktige, hebreiska "Shaddai") har låtit mycket bedrövelse drabba mig. ²¹ När jag lämnade hade jag allt jag kunde tänka mig [*ordagrant "jag var fylld", hon hade man och två söner*], men nu har Herren (Jahve) låtit mig återvända tomhänt (*utblottad*). Varför kallar ni mig Noomi, när Herren (Jahve) vittnat mot mig och den Väldige (Shaddai) har sänt mig sådan ondska (*olycka*)?" [*Från Noomis perspektiv känner hon sig övergiven, vid hennes sida står dock Rut, som i slutändan kommer vara den som*

vänder på Noomis öde.]

22 Så Noomi och hennes svärdotter, moabitiskan Rut, återvände från Moabs land. De kom till Betlehem när kornskörden startade [på våren, omkring april månad].

[Även om vetet var mer eftertraktat än kornet, var kornet ett viktigt spannmål eftersom det var tåligare och växte på platser som var för torra för andra sädeslag. Dess tidiga skörd gjorde det till en viktig del av mattillförseln medan man väntade på att de andra grödorna skulle mogna. Kornskörden är årets första skörd. Den äger rum i april, vilket innebär att huvuddelen av Ruts berättelse sker tidigt på våren.]

2

Rut möter Boas

¹ Noomi hade en släkting på sin mans sida, en ärbar (god, en mäktig stridsman, stark, modig, inflytelserik) man i Elimeleks släkt. Hans namn var Boas.

[Boas namn betyder ungefär "hos honom finns styrka". Han finns med i Jesu släkttavla, se Matt 1:5; Luk 3:32. En av pelarna i Salomos tempel fick namnet Boas av kopparsmeden Hiras, se 1 Kung 7:13, 21. Ordet "ärbar" är hebreiska "chayil". Ordet används om militärisk styrka, mod, skicklighet, rikedom, triumf, kraft, se Jos 1:14; Ords 12:4; 12:4; 31:10-31; Ps 76:6; 118:15; 84:8. Att ordet används om Boas, som är en bild på Messias, visar hur Jesus är en mäktig

stridsman som strider för sitt folk. Ordet används även om Rut och att hennes kommande släktled ska bli "mäktigt", se Rut 3:11; 4:11.]

² En dag sade moabitiskan Rut till Noomi: "Låt mig gå ut på skördefältet. Kanske är någon vänlig nog och låter mig få plocka ax efter sig." *[Enligt Mose lag skulle jordägare låta fattiga, änkor och faderlösa ta del av det överblivna under skörden, se 3 Mos 19:9; 23:22; 5 Mos 24:19-22.]*

Hon svarade: "Gå du, min dotter." ³ Då gick Rut i väg och kom till en åker och plockade där ax efter skördemännen. Det råkade falla sig så att åkermarken tillhörde Boas, som var av Elimeleks släkt. *[Från Ruts begränsade perspektiv valde hon ett slumpmässigt fält, men läsaren kan ana Guds ledning här.]*

Boas första dialog med sina arbetare

⁴ *[Nu följer tre samtal som Boas har. Det ramas in av hans samtal med sina arbetare, se vers 4-7 och 15-16. Centralt är samtalet med Rut.]*

Just då *[som av en händelse, ännu en Guds försyn]* kom Boas dit från Betlehem. *[Samma dag som Rut hade varit där sedan tidig morgon, se vers 7.]* Han hälsade skördemännen: "Herren (Jahve) vare med er!"

De svarade: "Herren (Jahve) välsigne dig!" *[Den varma ordväxlingen visar hur Boas är en gudfruktig man och har goda relationer till sina arbetare.]*

⁵ Boas frågade den tjänare (*unge man*) som var förman för skördemännen: ”Vem tillhör den där unga kvinnan?” [*Vilken släkt tillhör hon?*]

⁶ Tjänaren som var förman för skördemännen svarade: ”Det är en moabitisk kvinna som återvände hit tillsammans med Noomi från Moabs land. ⁷ Hon bad att få plocka och binda kärvar av ax efter skördemännen. Sedan hon kom hit i morse har hon varit på benen ända till nu, förutom att hon nyss vilade en liten stund i hyddan.”

Boas dialog med Rut

⁸ Då sade Boas till Rut: ”Min kära dotter! [*En varm och välkomnande fras till främlingen Rut.*] Gå inte bort och plocka ax på någon annan åker, stanna kvar på den här åkern och håll dig här till de kvinnliga arbetarna. ⁹ Se efter var de [*maskulin form – skördemännen*] arbetar på åkern, och följ efter dem [*feminin form – de kvinnliga skördearbetarna*]. [*Männen skar säden, och kvinnorna gick efter och band ihop den i kärvar.*] Jag har sagt till männen att låta dig vara (*inte avvisa dig, inte röra vid dig*). När du är törstig, så gå till vattenkrukorna och drick av det som mina tjänare (*unga män*) har hämtat.”

¹⁰ Rut föll ned med ansiktet mot marken och sade till honom: ”Varför är du så god och vänlig mot mig, jag är ju bara en främling?”

¹¹ Boas svarade henne: ”Man har berättat för mig om allt du gjort för din svärmor [*Noomi*] sedan din make [*Mahlon, se Rut 4:10*] dog – hur du har lämnat dina föräldrar och ditt hemland och begett dig till ett folk som du inte kände

föret. ¹² Herren ska belöna dig för vad du gjort! Ja, låt dina handlingar få full lön av Herren, Israels Gud, när du nu har kommit för att söka skydd under hans vingar.”

¹³ Då sade Rut: ”Herre (*adoni*), du har varit god mot mig (*jag har funnit nåd hos dig, jag vill fortsätta att behaga dig*). Du har tröstat mig (*jag kan andas ut, du har lättat min börda, vänt min sorg till hopp*) och talat till din tjänarinns hjärta, trots att jag inte är som någon av dina tjänarinnor (*kvinnliga arbetare*).”

¹⁴ Senare när det var dags att äta lunch sade Boas till Rut: ”Kom nära oss, ät här med oss! Ta av brödet och doppa bitarna i ättiksvinet.”

Då satte hon sig ned och åt med hans skördefolk; han räckte henne rostad säd (*ax*). Hon åt sig mätt och fick även över.

[Att Boas åt med sina arbetare, som Jesus med sina lärjungar, visar igen på goda relationer. Rut höll sig på avstånd, men bjöds in i måltidsgemenskapen. I Mellanöstern fyller inte måltiden bara funktionen att mätta magen, utan handlar också om gästfrihet och relationer; se 1 Mos 18:1-8. Lunchen bestod av tre rätter, bröd, ättiksvin och rostade ax.

Ordet för att ”han räckte” är ett speciellt hebreiskt ord, ”tsavat”, som bara används här i hela Bibeln. Ordet består av tre bokstäver: Tsade, Bet och Tet. De hebreiska piktogrammen förstärker i sammanhanget ordet ”sträcka ut” som får en djupare betydelse i perspektivet av Boas roll som Ruts återlösare. Tecknet för Tsade avbildar en

fiskkrok och betyder att fånga, stark längtan men också rättfärdighet. Bet avbildar ett hus och hem. Den sista bokstaven Tet avbildar en hopringlad orm och kan användas både i negativ och positiv betydelse om att vara omgärdad av någon/något, vilket kan vara ett hot eller beskydd. Här sträcker Boas ut sin egen hand med en stark längtan att föra Rut till sitt hem under hans beskydd. Det finns också en fin bild här i kopplingen mellan bokstaven Tsade och rättfärdighet. Boas är en bild på Jesus vår återlösare som återlöser från synden, se Jes 59:16-17, 20; Gal 4:4-5. Även "brödet" som erbjuds har en symbolisk innebörd. Jesus kallas "livets bröd" som bryts och erbjuds, se Joh 6:35; Luk 22:19. Att ordet "tsavat" bara förekommer en gång betyder att något unikt sker här. Jesus, som vill vara vår återlösare, sträcker ut sin hand och erbjuder beskydd, omsorg och frälsning. Det finns ingen annan väg till Gud, se Joh 14:6.]

Boas andra dialog med sina arbetare

¹⁵ *[Efter lunchen:] När Rut hade rest sig och gått tillbaka till arbetet, gav Boas order till sina arbetare: "Låt henne plocka ax mellan kärvarna. Skäm inte ut (håna och förnedra inte) henne. [De skulle inte tala nedvärderande och skymfa henne.]* ¹⁶ *Dra också medvetet ut strån från de kärvar som redan är bundna, och lämna dem där, så hon får plocka upp dem. Se till att ingen tillrättavisar henne för det." [Boas går längre än lagen kräver för att Ruts arbete skulle bli belönat.]*

Rut får en rik skörd – Noomis reaktion!

17 Hon plockade ax på skördefältet ända till kvällen. När hon sedan hade klappat ut det som hon hade plockat var det ungefär en efa korn. *[En efa var ett volymmått på 22-36 liter. Enligt 2 Mos 16:36 motsvarade efan en tiondels "chomer". Hebreiska "chamor" är åsna, och en "chomer" var den vikt som en åsna kunde bära.]* ¹⁸ Rut tog det med sig och gick in i staden, och hennes svärmor såg hur mycket hon samlat. Hon tog också fram och gav henne det hon hade fått över *[från lunchen]* sedan hon själv ätit sig mätt. ¹⁹ Hennes svärmor *[Noomi]* frågade henne: "Var *[i hela världen]* har du plockat *[allt detta]* idag? Var har du arbetat? Må den som såg dig vara välsignad!" *[Verben i Noomis fråga är lite märkligt placerade. Anledningen är troligtvis för att skapa en ordlek. Det inledande frågande adverbet "var" är hebreiska "epho" som är snarlikt måttet "efa" i vers 17. Frasen uttrycker Noomis förvåning över Ruts produktivitet, och redan innan Rut hinner svara ber Noomi ut Guds välsignelse över den mannen!]* Så Rut berättade för sin svärmor var hon arbetat och sade: "Namnet på mannen jag arbetat hos är Boas."

²⁰ Noomi sade till sin sonhustru: "Välsignad vare han av Herren (*Jahve*), som inte har slutat att visa nåd (*trofast kärlek, omsorg*) både mot levande och döda." *[Uttrycket levande och döda syftar på hela Noomis familj. Noomi och Rut levde; Elimelek, Mahlon och Kiljon var döda. I*

denna vers är det andra gången som bokens viktiga nyckelord "chesed" används, se även Rut 1:8. Ordet beskriver nåd, kärlek, omsorg, godhet, trofasthet, osv. Här är betoningen Guds trofasthet och omsorg om Noomis familj.]

Noomi sade också till henne: "Den mannen är en nära släkting till oss; han är en av våra återlösare (beskyddare)."

[Enligt judisk tradition var Boas Elimeleks brorson, och därför kusin med Ruts avlidne man Mahlon. Boas far var alltså bror med Noomis avlidne man Elimelek. Återlösare, hebreiska "gaal", är en nära släkting som har extra juridisk omsorg för sina anhöriga. Kan i viss mån jämföras lite med en fadder. De tre frivilliga åtagandena för en återlösare var:

1. Om hans äldre bror dör barnlös ska han gifta sig med hans hustru, se 5 Mos 25:5-10. Dessa äktenskap kallas leviratsäktenskap, från det latinska ordet "levir", som betyder svåger. I ett samhälle där änkan annars skulle tvingats ut i tiggeri garanterar det hennes försörjning och bevarar den avlidne mannens namn. Seden fanns redan före Mose lag, se 1 Mos 38:8. I Israel var det extra viktigt att det fanns arvingar i alla familjer så att Israels folk kunde fortsätta att besitta landet som Gud har gett dem. I första hand var det äldste sonen som ärvde, men även döttrarna kunde få arva just för att bevara landet Israel hos de judiska familjerna. Selofhads döttrar är ett sådant exempel, se 4 Mos 27:1-10.

2. Återlösa mark som en släkting tvingats sälja,

se 3 Mos 25:35.

3. *Hämnas en mördad släkting, se 4 Mos 35:19.]*

²¹ Moabitiskan Rut sade: ”Han sade även till mig att hålla mig nära hans arbetare ända tills hela skörden är bärgad.”

²² Noomi sade då till sin sonhustru: ”Ja, det är bra, min dotter, att du är med hans kvinnliga arbetare. Om du arbetar på något annat skördefält, kan någon skada (*antasta*) dig.” ²³ Så Rut fortsatte att arbeta nära Boas kvinnliga arbetare. Hon plockade ax ända tills kornskörden [*mars-april*] och veteskörden [*april-maj*] var över. Hela denna period bodde hon hos sin svärmor [*Noomi*].

3

Noomis plan

¹ [*Efter att skörden hade bärgats var det dags att tröska kornet och vetet för att skilja agnarna från säden. Det skedde under den torra perioden i senare delen av maj och i juni. Tröskplatsen låg vanligtvis på en öppen plats utsatt för vinden. Ytan var stenlagd eller hårt stampad, ofta som en cirkel upp till 15 meter i diameter. Kärvarna av korn eller vete löstes upp och breddes ut på några decimeters höjd. På mindre tröskplatser klappade man ut kornen för hand genom att slå med en stav, se Rut 2:17. På större tröskplatser använde man djur som fick trampa runt och krossa kornen, se 5 Mos 25:4. Ibland användes tröskslädar, se Jes 41:15.*]

Nästa steg i processen var att skilja sädeskornen från agnarna. Under kvällsbrisen kastades blandningen upp med hjälp av en skovel eller gaffel. Vinden blåste då de lättare agnarna och halmen åt sidan, medan kornen föll ner igen på tröskplatsen. När kornen sedan hade sållats, rensats från småsten och skräp, var de klara att malas eller lagras, se Amos 9:9; Luk 22:31.

Händelserna här i kapitel 3 utspelar sig troligtvis i juni när skörden är över. Det har gått en till två månader sedan händelserna i kapitel 2 och kornskörden håller på att tröskas, se Rut 3:2. Rut är inte längre på fälten utan hemma hos Noomi på dagarna. En dag tar Noomi upp ett ämne som vi förstår att hon har funderat på en längre tid. Hon har också tänkt ut en plan.]

Noomi, Ruts svärmödrer, sade till henne: "Min dotter, det är mitt ansvar att se till att du kan få ro [ett tryggt hem och en god make], så det går väl för dig (så du får ett gott liv). ² Boas är vår släkting, du har varit med hans kvinnliga arbetare. Ikväll kommer han att tröska korn på tröskplatsen. ³ Tvätta dig, smörj dig [med välluktande olja] och klä dig [lägg bort dina sorgkläder].

[Här används det generella ordet för kläder, hebreiska "simla". Samma ordningsföljd med att "tvätta, smörja och klä sig" finns i 2 Sam 12:20 där David avbryter en tid av sorg. Det finns även en parallell med Guds handlande med

Jerusalem, där Gud breder ut sin mantel, tvättar, smörjer och klär sin blivande brud, se Hes 16:8-14. Noomi uppmanar nu troligtvis Rut att byta ut sina sorgkläder till vanliga kläder, och troligtvis också hennes finaste klänning. Vi vet inte hur länge Rut bar sorgkläder, men i exemplet med Tamar rör det sig om många år, se 1 Mos 38:14, 19. Om så är fallet hade hon sorgkläder när hon arbetade på fältet. Det kan förklara varför Boas inte gjort någon ansats att uppfylla sin roll som återlösare, utan väntar på att hon ska vara redo.]

Gå sedan ner till tröskplatsen [*utanför Betlehem*], men [*var försiktig*] låt honom inte se dig innan han avslutat sin måltid (*ätit och druckit*).⁴ Se var han går och lägger sig för att sova. När han ligger ner, gå och lyft manteln av hans fötter och lägg dig där. Han kommer sedan att säga vad du ska göra.”

⁵ Rut svarade Noomi: ”Allt vad du säger ska jag göra.”

[Tröskplatsen låg oftast utanför de städer som var skyddade av murar. För att vakta kornet och vetet som höll på att tröskas, sov arbetarna på plats. Författaren använder ord som är dubbeltydiga, att en kvinna ska ta på sig parfym och lägga sig hos en man på natten kan te sig märkligt för en nutida läsare. Saken blir inte bättre av att Rut är en moabit, hennes släkt härstammar från Lots äldsta dotter som hade

ett incestförhållande med sin far efter att han "ätit och druckit", se 1 Mos 19:30-38. Författaren leder läsaren medvetet till att nästan förvänta sig att Rut ska följa Tamars exempel i 1 Mos 38:13-16, vilken i en liknande situation säljer sig som en prostituerad. Ord och uttryck kan tolkas sexuellt, men behöver inte göra det. Istället visar texten på Boas och Ruts höga moral och goda karaktär, något som också har byggts upp i bokens första två kapitel, och även här, se vers 11. Detta tillsammans med detaljer som mantelfliken, se vers 9, och den judiska chalitza-seden, där mannens fot och sko har en viktig roll, se vers Rut 4:7, visar hur hela händelsen handlar om hur Rut följer den judiska seden för att visa att hon är redo att gifta sig, om Boas vill det.]

Rut besöker tröskplatsen

⁶ Rut gick ner till tröskplatsen och gjorde allt som hennes svärmor hade instruerat henne. ⁷ När Boas hade ätit och var mätt och belåten lade han sig för att sova längst bort vid sädeshögen [*på andra sidan från Ruts perspektiv*]. [*Även hans arbetare sov där vid tröskplatsen.*] Då smög hon fram och avtäckte hans fötter och lade sig där. ⁸ Mitt i natten skakade (*ryckte*) han till [*det var kanske kyligt*] och rörde på sig. Då såg han en kvinna som låg vid hans fötter!

⁹ Han frågade: "Vem är du?"

Hon svarade: "Jag är Rut, din tjänarinna. Bred ut din mantelflik över din tjänarinna [*gift dig med mig, se Hes 16:8*], för du är min återlösare."

[Här använder Rut termen "amah" för tjänarinna, ordet har en högre rang än "shifkaha", det ord som Rut använder om sig själv i Rut 2:13. När Noomi nu skickar henne till Boas för att fråga om giftermål är hon medveten om Boas ansvar som en nära släkting till hennes avlidna man. Hon utmanar honom att fullfölja hans skyldighet. Här är en av bokens dramatiska höjdpunkter. Kommer Boas att bejaka eller avfärda henne? Nästa vers är lugnande, välsignelsen som han ber liknar den Noomi bad över honom tidigare, se Rut 2:20.]

¹⁰ Då sade Boas: "Välsignad är du av Herren (Jahve), min dotter! Nu har du visat ännu större nåd (trohet, hebreiska "chesed") än förut genom att inte springa efter unga män, vare sig fattiga eller rika. *[För tredje gången förekommer det hebreiska nyckelordet "chesed", se Rut 1:8; 2:20. Här framkommer ännu en nyans där nåden är frimodig och vågar ta initiativ till en fördjupad kärlek.]* ¹¹ Så var nu inte rädd, min dotter. Allt vad du säger vill jag göra för dig. *[Nu är rollerna omvända, Boas blir Ruts tjänare! Här finns också en bild på hur Jesus blir vår tjänare, se Mark 10:45; Joh 13:4-5; Fil 2:5-8.]* Alla i stadsporten *[där de äldste möttes, och beslut togs]* vet att du är en ärbar (god, en mäktig stridsman, stark, modig, inflytelserik) kvinna. *[Samma ord för någon som ärbar, god, modig och en mäktig stridsman tillskrivs både Boas, Rut och deras framtida släkt, se Rut 2:1; 4:11.]* ¹² Det är sant att jag är din återlösare. Men det finns en

annan återlösare som är närmare [*släkt med din avlidne man och svärfar Elimelek*] än jag. ¹³ Var kvar här i natt. [*På nytt är författaren noga med ord så att det inte kan missuppfattas. Istället för "ligg här" väljs ordet "var här", samma ord som används när Rut säger att hon vill vara varhelst Noomi är, jämför Rut 1:16; 4:13.*] Imorgon på morgonen [*på en gång*] ska jag ge honom möjlighet att få agera som en återlösare [*och gifta sig med dig*]. Om han vill det så får han göra det, men om han inte vill så lovar jag så sant Herren (*Jahve*) lever att göra det. Var kvar här tills det blir morgon. [*Det är inte tryggt för dig att bege dig iväg nu mitt i natten.*]

¹⁴ Så Rut låg kvar vid hans fötter ända till tidig morgon. Hon steg upp tidigt före gryningen, innan folk kunde känna igen varandra, för Boas hade sagt till henne: "Låt det inte bli känt att det kom en kvinna hit till tröskplatsen." [*Boas är mån om att behålla Ruts anseende som en ärbär kvinna, så ingen skulle tro att hon var en prostituerad som varit där.*]

¹⁵ Han sade: "Ge mig sjalen du har på dig, sträck ut den."

Så hon höll fram den. Han mätte upp sex mått korn i den och lade den på henne [*på ryggen eller huvudet och sände iväg henne*]. Sedan gick han in i staden.

[*Vissa senare manuskript har "hon gick" istället för "han gick", men den hebreiska texten indikerar att efter att Rut har gått, beger sig Boas in till staden på en gång. Det förstärker hur han tar*

tag i situationen på en gång och vill lösa den. Måttenheten anges inte. I Rut 2:6 var måttet "efa". Om det är samma mått här motsvarar sex efa-mått totalt omkring 100 kg, vilket är för mycket för att bära hem. Nästa mått i storleksordning är "sea", men det är tveksamt om tyget kunde hålla 30 kg som sex sea-mått motsvarar. Ett mer rimligt mått är i så fall en "omer", som är en tiondels efa. Sex sådana mått motsvarar 8-13 kg. Eftersom måttet inte specificeras kanske sex mått syftar på ett mått med båda händerna kupade, eller av något mindre kärl som fanns där för att skopa upp kornet. Läsaren får inte reda på varför Boas ger henne denna gåva? Det är först om några verser i Ruts konversation med sin svärmor Noomi som vi får fler detaljer från Boas och Ruts konversation.]

¹⁶ När Rut kom tillbaka till sin svärmor frågade Noomi: "Vem är du, min dotter?" [*Frågan bottnar i Ruts identitet, samma fras "vem är du" finns i vers 6 där Rut kallar sig Boas tjänarinna. Noomi undrar om planen fungerat, är hon fortfarande moabitiskan Rut eller Boas framtida fru?*] Då berättade hon allt vad mannen hade gjort mot henne. ¹⁷ Hon sade också: "Han gav mig också dessa sex mått korn, för han sade: 'Gå inte tomhänt hem till din svärmor.' "

[Samma ord för "tomhänt" används i Rut 1:21 där Noomi klagat att Gud lämnat henne tomhänt. Boas roll som återlösare gällde via Noomis man

Elimelek, se Rut 2:1. Noomi är inkluderad i denna återlösning och har nu hopp om en trygg framtid.

Gåvan kan ha fungerat som en handpenning vid en förlovning, hebreiska "mohar". Att det just var sex mått kan också anspela på de sex dagar som Gud använde för att skapa innan han vilade på sabbaten. Boas kommer inte att vila förrän uppdraget är slutfört. Oavsett så ger denna handling Noomi förvissning om att Boas tar rollen att återlösa dem på allvar. Därför kan Noomi svara som hon gör i nästa vers och lugnt vänta ut det som kommer att ske. Här finns även en koppling till den helige Ande som är ett förskott som garanterar vårt arv, se Ef 1:14. Den helige Ande kan också anas i den icke namngivne tjänaren som presenterar Rut för Boas, se Rut 2:5-6. Även förskottsbetalningen med sex mått korn för tankarna till pingstdagen och högtiden Shavuot, se 2 Mos 34:22; Apg 2:1-3.]

¹⁸ Noomi svarade: "Sitt här [var lugn, vänta här hos mig] min dotter, tills du ser hur allting går, för den mannen kommer inte unna sig någon vila innan han ordnat med detta idag."

4

Boas återlöser Rut och gifter sig med henne

¹ [Kapitel 4 inleds med en ovanlig hebreisk ordföljd där subjektet kommer först. Det signalerar en ny scen i dramat. Genom att inleda med Boas namn förstärks fokus på honom och hur han

är den som tar initiativet att återlösa Noomi och Rut.]

Boas gick upp till stadsporten [*stadens centrum för affärer, socialt umgänge och rättslig prövning*] och satte sig där.

[Rent topografiskt ligger Betlehem på en höjd och Boas går upp dit; jämför med hur Rut går "ner" till tröskplatsen, se Rut 3:3, 6. Uttrycket "upp till porten" är också ett idiomatiskt uttryck som motsvarar "att ta upp ett ärende i en domstol". Normalt skulle den som varit ute på fältet gått in genom porten och vidare till sitt hem inne i staden. Det gör inte Boas, han är fast besluten att ta sig an Noomi och Ruts sak på en gång på morgonen och stannar i porten. I antika Israel avgjordes rättsbeslut i stadens port tidigt på morgonen, se 2 Sam 15:2; Jer 21:12; Ps 101:8; Sef 3:5.]

Just då [*som av en händelse, ännu en Guds försyn, samma ord som i Rut 2:4*] kom den återlösare som Boas hade nämnt om [*för Rut*] förbi. Boas sade till honom: "Du den där (*min anonyme herre utan namn*), kom, slå dig ner här!"

[Frasen "du den där", hebreiskans "pelsoni almoni", är svåröversatt. Ett liknande uttryck är NN, från latinets "nomen nescio" som betyder "jag vet inte namnet". 1 Sam 21:2 och 2 Kung 6:8 översätts uttrycket "på den och den" platsen för att benämna platser utan att för den skull avslöja exakta positioner. Varför väljer författaren, som

annars är noga med namn i berättelsen, att använda detta uttryck? Troligtvis är det ett effektivt sätt att visa hur han som inte ville föra vidare Elimeleks namn, inte själv namnges i berättelsen. På samma sätt som Orpa fungerar som en kontrast till Rut är denna icke namngivna man en kontrast till Boas.]

Så han satte sig ned. ² Boas samlade tio av stadens äldste och sade till dem: "Sätt er här." och de satte sig.

³ Sedan sade han till återlösaren: "Den åkermark som tillhörde vår släkting (*broder, halvbror*) Elimelek överlåter nu Noomi nyttjanderätten för, hon som kom tillbaka till oss från Moab. ⁴ Därför tänkte jag underrätta dig och säga: Förvärva det inför de som sitter här och de äldste av mitt folk. Vill du återlösa det, så återlös; men vill du inte återlösa, så säg till mig så jag vet det, för ingen annan än du har rätt att återlösa det, och jag är efter dig."

[Drygt tio år tidigare hade Elimelek och Noomi flyttat från Betlehem till Moab på grund av svält, se Rut 1:1, 4. Innan familjen tog ett sådant drastiskt beslut, som också var fyllt av skam, hade Elimelek säkert gjort allt för att rädda situationen. Troligen hade han sålt sin åkermark till någon utanför familjen, se 3 Mos 25:30. Under svälttider stod åkermark inte högt i kurs, så de ekonomiska svårigheterna fortsatte. Han stod då inför två val: Sälja sig själv som slav,

se 3 Mos 25:47-55, eller flytta någonstans där det fanns mat. Han valde det sistnämnda och flyttade till Moab. Det hebreiska ordet "mashar" i vers 3 översätts ibland "sälja", men har också betydelsen att "överlämna". I sammanhanget här är det Noomi som överlämnar nyttjanderätten och ger tillåtelse för deras återlösare att köpa tillbaka den mark som hennes man Elimelek hade sålt. Enligt Mose lag säljs aldrig mark permanent eftersom den tillhör Gud, se 3 Mos 25:23. Någon i släkten kunde alltid köpa tillbaka marken. Vart femtionde år, då det var jubelår, återgår marken till den ursprungliga familjen, se 3 Mos 25:28.]

Han svarade: "Jag vill återlösa det."

⁵ Sedan förklarade Boas [att situationen är komplex och att det finns mer åtaganden]: "Den dag du förvärvar åkermarken från Noomi, måste du också förvärva [gifta dig med] moabitiskan Rut, vår döda släktings fru. [Det är då ditt ansvar att se till att hon får barn.] Det för att hennes avlidne mans namn (ära, minne) ska bli bevarat på arvslotten."

[Det sista uttrycket är ett citat från Mose lag som just talar om leviratäktenskap, se 5 Mos 25:7. Rent tekniskt sett finns det dock inget i denna lag som tvingade varken Boas eller den närmsta inte namngivna återlösaren att gifta sig med Rut. Situationen blottlade dock återlösarens motiv och hjärta. På nytt beskrivs nåden, hebreiska "chesed". Boas var beredd att ta ett steg i kärlek, längre än vad lagen krävde. Frågan är om den

närmste återlösaren var villig att göra det?]

⁶ Återlösaren svarade: ”Då kan jag inte återlösa, jag vill inte sätta mitt eget arv på spel. Ta du min rätt att återlösa, för jag kan inte göra det.”

[Anledningen till att återlösaren tackar nej kan vara att han redan är gift, eller är änkeman. Fler barn skulle minska arvet till hans barn och hans släkt. En annan anledning kan vara Ruts nationalitet. Det kan vara ordet i 5 Mos 23:3-6 som vägde tyngre än omtanken om Noomi och Rut.]

⁷ *[Nu kommer en förklarande not för läsaren inför vers 8:]*

Vid den här tiden fanns en sed när man återlöste eller gjorde ett ägarbyte, att den ena parten tog av sig sin sandal och gav den till den andre. Det var på det sättet transaktionen bekräftades *[inför vittnen]* i Israel.

[Seden med en sko kan jämföras med vår tids husaffär där ett kontrakt skrivs under och den nya ägaren får nycklarna till huset. Den som lämnade över sin lädersko, överlämnade rätten för köparen att trampa på marken som han tagit över. Här finns även en koppling till chalizah-ceremonin, som beskrivs i 5 Mos 25:5-10. Leviratäktenskapet, hebreiska ”Yibbum”, var frivilligt. Om den närmsta släktingen inte ville uppfylla den plikten kunde kvinnan gå upp till porten och ta upp sitt fall. De äldste kallade

då på återlösaren och han fick öppet säga att han inte ville ta på sig det ansvaret. Samtidigt löstes kvinnan och blev fri att gifta om sig med vem hon ville. Hebreiska "chalitzah" betyder "ta bort". Än idag sker 10-20 sådana fall i Israel varje år. Synagogan använder en speciell chalitzah-sko som mannen får ta på sig. Under ceremonin tar kvinnan av skon, kastar iväg den och spottar i marken. Ganska tidigt i den judiska historien blev chalitzah att föredra över leviratäktenskap, och har varit normen sedan dess inom judendomen.]

⁸ Så återlösaren sade till Boas: "Förvärva den du." Och han tog av sig sin sandal.

⁹ Då sade Boas till de äldste och allt folket [*som fanns där på torget*]: "Ni är mina vittnen idag. Jag har förvärvat (*köpt*) från Noomi allt som har tillhört Elimelek och det som tillhört Kiljon och Mahlon. ¹⁰ Jag har också förvärvat (*tagit ansvar för*) Rut, kvinnan från Moab som var gift med Mahlon. Hon blir min fru. Jag gör detta för att hennes avlidne makes arvedel ska stanna kvar inom familjen, så att hans namn blir ihågkommet bland hans släktingar och vid porten till hans stad. Ni är alla här i dag vittnen till detta."

¹¹ Allt folket vid porten och de äldste sade:

"Vi är vittnen! [Eftersom biblisk hebreiska inte har ett ord för ja, svarar folket med att återupprepa Boas sista ord "edim", vi är vittnen!]

Må Herren (*Jahve*) göra den kvinna som nu går

in i ditt hus [*hem här i Betlehem*] lik Rakel och Lea, de två kvinnor som byggt upp Israels hus. [*Jakob, som Gud senare gav namnet Israel, födde tolv söner genom dem och deras bihustrur, se 1 Mos 29:31-30:24.*]

Må du bli mäktig (*segerrik, framgångsrik*)
i området Efrata [*området kring Betlehem*]
och ditt namn bli vida känt (*ordagrant 'namnge en person'*)

i Betlehem. [*Mika 5:2; Matt 2:1, 5*]

12 Må ditt hus (*din familj*) bli som Peres [*Boas förfader, se vers 18*], som Tamar födde åt Juda [*genom just ett leviratäktenskap*], genom det barn (*den säd*) som Herren (*Jahve*) ska ge dig genom denna unga kvinna.”

[*Stycket är väl strukturerat som en kiasm med en central vers där det profeteras att staden Betlehem i regionen Efrata ska ha en viktig roll i framtiden. Här ska en son födas vars namn ska bli högt ärat, se Mika 5:2; Matt 2:1, 5! Stycket ramas in av två kvinnor i vers 11, Rakel och Lea, och Tamar och Rut i vers 12.*

[*Juda och Tamars berättelse återfinns i 1 Mos 38. Den gemensamma nämnaren med Boas och Rut är leviratäktenskapet, dock är Judas karaktär milsvid från Boas. Peres mor var Tamar och är ett exempel på en familj som inte fullföljde leviratäktenskap på det sätt som det var tänkt. Tamar var först gift med Judas äldsta son Er, men han var en ond man och dog innan de fått*

några barn, se 1 Mos 38:6-7. Juda beordrar sin andra son Onan att ge Tamar en son, just enligt leviratäktenskapens regler. Onan är dock som sin bror också ond och utnyttjar Tamar sexuellt, men tar inte på sig ansvaret att ge henne en son. När han också dör vågar inte Juda ge sin tredje, sista och yngsta, son Shela till Tamar. Juda struntar i sin svärdotter Tamar, ljuger för henne och skickar hem henne till hennes familj. Han borde tagit ansvar och frigjort Tamar så hon kunde gifta sig med någon annan genom en chalizah-ceremoni, se 5 Mos 25:5-10. När Tamar inser att hon har blivit lurad tar hon saken i egna händer och klär ut sig till en prostituerad och får barn genom sin svärfar Juda, se 1 Mos 38.

Det finns även en annan koppling till detta kapitel i Första Mosebok. I den hebreiska texten, med 49 bokstävers intervall, kan man läsa ut namnen Boas, Rut, Oved, Jishaj och David i 1 Mos 38:11-28. De fem namn som leder upp till David i släkttavlan i avslutningen i Ruts bok, se Rut 4:21-22, återfinns alltså exakt i rätt ordning med 7 x 7 bokstävers intervall just i det stycket som handlar om Peres, fem släktled innan Boas. Man måste vara lite försiktig med bibelkoder, men det är ändå ett märkligt sammanträffande som pekar på att Bibeln är en gudomligt inspirerad bok.]

Noomi får ett barnbarn

¹³ Boas tog Rut till sig, och hon blev hans hustru. Han gick in till henne, och Herren (*Jahve*) tillät henne att bli gravid och hon födde en son.

14 Då sade kvinnorna [*i Betlehem*] till Noomi: "Lova (*prisa*) Herren (*Jahve*), som i dag har gjort så att det inte saknas en återlösare [*syftar nu på barnet*]! Må hans namn bli ärat i Israel!
 15 Han ska ge dig nytt liv och försörja dig på din ålderdom (*ordagrant "gråa hår"*). Det är ju din sonhustru som har fött honom, hon som älskar dig och är mer för dig än sju söner."

[Talet sju står för fullkomlighet, se 1 Sam 2:5. Uttrycket återspeglar också den dåtida uppfattningen om den ideala judiska familjen med sju söner. Att Rut nu på en gång blir gravid och föder en son är också anmärkningsvärt. Rut hade ju varit gift med Mahlon i tio år utan att kunna få något barn. Även här blir Guds försyn och omsorg tydlig.]

16 Noomi tog barnet och höll honom i sina armar (*lade honom i sin famn*) och blev den som vårdade (*skötte om*) honom. 17 Grannkvinnorna namngav [*bekräftade och bevittnade namngivningen av*] pojken genom att säga: "En son har fötts till Noomi!" De gav honom namnet Oved [*betyder "en som tjänar"*]. Han blev far till Jishaj, Davids far.

[Hebreiska bokstaven Bet uttalas antingen "b" eller "v" beroende på placering i ordet. Inleder "Bet" ordet uttalas det oftast "b", annars "v". Ruts sons namn stavas "Obed" men uttalas "Oved" och translittereras oftast så. Det hebreiska namnet på Davids far är Yisay vars närmsta translitterering

till svenska är ”Jishaj”, men andra vanliga former är Isai eller Ishai; det engelska namnet är Jesse. Det finns en fin balans i boken. Slutsatsen, vers 13-17, har 71 hebreiska ord, exakt lika många som inledningen, vers 1-5. Inledningen fokuserar på Noomis tomhet och slutsatsen på hennes fullhet!]

Avslutande släkttavla

¹⁸ [Nu följer en släkttavla med 10 namn som landar i David som är central i den messianska släkttavlan.]

Detta är Peres [vars mor var Tamar, som nekades ett leviratäktenskap, se kommentar i vers 12] fortsatta historia:

Peres blev far till Hesron,
¹⁹ Hesron [blev far] till Ram,
 Ram [blev far] till Amminadav,
²⁰ Amminadav [blev far] till Nachshon,
 Nachshon [blev far] till Salmon
 [som gifte sig med Rahab, en hedning från Jeriko, se Jos 2, ca 1400 f.Kr.],

²¹ Salmon [blev förfader] till Boas [som gifte sig med Rut, ca 1120 f.Kr.],
 Boas [blev far] till Oved [född ca 1120 f.Kr.],
²² Oved [blev far] till Jishaj [född ca 1080 f.Kr.]
 och Jishaj [blev far] till David [född ca 1040 f.Kr.].

[Höjdpunkten i släkttavlan är det sista namnet David, se Matt 1:3-6; Luk 3:31-33. Mellan Salmon och David är troligtvis inte alla släktled med. Josua intar Jeriko omkring 1400

f.Kr. och David föds omkring 1040 f.Kr. Mellan dessa händelser är det alltså 360 år, men bara tre personer nämns. Om det inte saknas några led måste Boas, Oved och Jishaj alla varit över 120 år när de födde sina söner, vilket inte är troligt då livslängden vid den här tiden var 70-80 år. Början och slutet på släkttavlan finns beskriven i andra böcker. Glappet är därför antingen mellan Salmon och Boas, eller mellan Oved och Jishaj. Eftersom vi har flera detaljer kring Oved och Boas, hur Noomi höll honom i sin famn och alla kvinnor i staden bevittnar händelsen i Rut 4:13-17, är det högst sannolikt att Oved är Boas och Ruts son. Slutsatsen blir att glappet måste vara mellan Salmon, som levde under Josuas tid, och Boas som levde då händelserna i denna bok utspelade sig.

Genom att jämföra med uppteckningen av levitiska präster från samma tidsintervall kan vi se att det måste ha varit fler släktled, se 1 Krön 6:4-8. Det är 9 generationer mellan Eleasar, som var präst under Salmons och Rahabs tid, och Sadok, som var präst på Davids tid. Senare i samma kapitel finns en uppteckning av tempelmusiker med 18 generationer från Korach, en generation före Josua, till Heman på Davids tid, se 1 Krön 6:33-37; 2 Mos 6:16-27; 1 Krön 15:16-27. Salmon är alltså Boas förfader och däremellan är det 5-12 släktled som inte tecknas upp här.

Att det saknas släktled är inte konstigt och visar inte på att det är felaktigheter i Bibeln. Både det hebreiska och grekiska ordet för "far" kan också betyda "förfader" eller "släkting". Beroende på

författarens syfte är det vanligt att ibland hoppa över några led för att visa på det övergripande släktskapet. Här är målet att visa hur Peres är släkt via Boas till David. Ett annat exempel är Matteus som ibland hoppar över några led för att få en litterär symmetri med tre grupper med fjorton generationer i varje grupp, se Matt 1:1-17.]

**Svenska Kärnbibeln - en expanderad
översättning**
**Swedish: Svenska Kärnbibeln - en expanderad
översättning (New Testament)**

copyright © 2017-2020 Svenska Kärnbibeln

Language: Swedish

Contributor: Svenska Kärnbibeln

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2021-02-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

c5cfac14-0500-50d4-bd1a-4691a8b8b3b6